

Handläggare
Lotta Hansson
Telefon: 08-508 18 272

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2025-03-13

Förslag till avfallsplan för Stockholm 2025-2030

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av förslag till avfallsplan för Stockholm 2025-2030.

Sammanfattning

Avfallsnämnden utarbetade under våren 2024 ett förslag till avfallsplan för Stockholm 2025–2030. Förslaget remitterades till ett antal instanser, bland annat alla stadsdelsnämnder, för yttrande. Inkomna synpunkter på förslaget har föranlett justeringar i dokumentet. Förslaget till avfallsplan skickas därför ut på remiss igen för att nämnder och bolag ska få möjlighet att yttra sig angående dessa ändringar.

Planen innehåller fyra huvudmål som brutits ner till mer detaljerade delmål. För varje delmål finns ett antal åtgärder som stadens förvaltningar och bolag ansvarar för att genomföra för att uppnå målen. I det justerade förslaget till avfallsplan har åtgärder både lagts till eller tagits bort och ansvar förändrats.

Förvaltningen är positiv till avfallsnämndes förslag med dess ambition att förebygga uppkomst av avfall och gå från linjära till cirkulära konsumtionsmönster. De delmål och åtgärder som berör stadsdelsnämnder bedömer förvaltningen som möjliga att genomföra i samarbete med andra förvaltningar och bolag. Förvaltningen framhåller behovet av att avsätta resurser för att uppnå målen samt samordning mellan stadens förvaltningar och bolag för att optimera arbetet.

Bakgrund

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en avfallsplan, omfattande allt avfall i kommunen, både det som kommunen har ansvar för och övrigt avfall. Planen ska redovisa vilka mål och åtgärder som

kommunen långsiktigt planerar för så att avfallets mängd och farlighet kan minska. Planen ska också innehålla uppgifter om allt avfall som uppkommer inom kommunen.

Syftet med planen är att ha en strategi för Stockholms stads och andra aktörers arbete inom avfallsområdet – vid planering av nya områden, vid bygglovsprövning, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet samt för hur invånarna och verksamheterna i staden ska förbygga avfall och hantera det avfall som uppstår.

Avfallsplanen utgör den ena delen av kommunens renhållningsordning, medan den andra delen utgörs av föreskrifter. Avfallsplan och föreskrifter antas av kommunfullmäktige. Tyngdpunkten i avfallsplanen ligger på kommunalt avfall, det vill säga det avfall som uppkommer i hushållen samt liknande avfall från verksamheter.

Avfallsnämnden utarbetade under våren 2024 ett förslag till avfallsplan för Stockholm 2025–2030. Förslaget remitterades till ett antal instanser, bland annat alla stadsdelsnämnder, för yttrande. Inkomna synpunkter har föranlett justeringar i dokumentet, åtgärder har både lagts till eller tagits bort och ansvar förändrats. Förslaget till avfallsplan skickas därför ut på remiss igen för att nämnder och bolag ska få möjlighet att yttra sig angående dessa ändringar.

Förvaltningen tog emot remissen den 30 januari 2025 och svar ska skickas till kommunstyrelsen senast den 1 april 2024.

Remissen i sammanfattning

Avfallsnämnden ansvarar för framtagandet av ny avfallsplan. Arbetet har genomförts av Stockholm Vatten och Avfall i samverkan med andra bolag och förvaltningar i staden.

Avfallsplanen innehåller fyra huvudmål. Huvudmålen bryts ner till delmål och till varje delmål finns ett antal åtgärder och indikatorer. Samtliga av avfallsplanens delmål och åtgärder riktar sig internt inom staden där nämnder och bolagsstyrelser har givits ansvar som *huvudansvarig aktör* respektive *bidragande aktör* för genomförande. Bidragande nämnder och bolagsstyrelser förväntas delta med kunskap, information och synpunkter vid genomförandet, genom deltagande i arbets- eller referensgrupper eller som ansvariga för delar av det arbete som åtgärden innebär. Stadsdelsnämnderna har huvudansvar för genomförande av tre åtgärder och är bidragande aktör för tio åtgärder. Utöver det finns åtta åtgärder som alla nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att genomföra i den egna organisationen. Planperioden har utökats från fyra till sex år.

Bilaga 1 innehåller remissversion av avfallsplan för Stockholms stad 2025-2030. Bilaga 2 innehåller sammanställning av alla åtgärder och ansvariga.

Avfallsplanen har kopplingar till stadens nyligen beslutade miljöprogram 2025-2030 och klimathandlingsplan 2025-2030. I möjligaste mån har hänsyn tagits till inriktningar i dessa båda styrdokument vid framtagande av planen.

Stadsdelsnämnderna berörs av samtliga huvudmål och flertalet delmål i förslaget. Nedan redovisas de fyra huvudmålen och alla delmål.

Mål 1. Avfall från boende och verksamma i staden ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt

Stockholms stad strävar efter att förebygga avfall genom att köpa rätt produkter i rätt mängder. Produkter återanvänds och repareras när så är möjligt. Staden strävar efter att flytta avfallet uppåt i enlighet med EU:s avfallshierarki, eller i dagligt tal avfallstrappan, och gå från linjär konsumtion till mer cirkulära flöden.

Delmål:

- 1.1 Den totala mängden avfall ska minska
- 1.2 En större andel av avfallet ska återanvändas samt materialåtervinnas
- 1.3 Mängden miljöfarligt avfall inklusive elavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt
- 1.4 Matsvinnet ska minska och det livsmedelsavfall som ändå uppkommer ska nyttiggöras genom biologisk behandling
- 1.5 Mängden anläggnings-, bygg- och rivningsavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt
- 1.6 Mängden textilavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt
- 1.7 Mängden plastavfall ska minska och det som ändå uppkommer ska tas om hand resurseffektivt
- 1.8 Mer av fosfor i avloppsslam ska tas till vara och återföras som växtnäring till åkermark

Mål 2. Nedskräpningen i staden ska minska

En växande stad innebär att allt fler ska samsas om samma begränsade yta, vilket ställer höga krav på en utvecklad och väl underhållen infrastruktur med låg nivå av driftstörningar, samtidigt som utsläppen ska minska och den biologiska mångfalden ska öka.

Nedskräpade platser och dumpning av avfall ser trist ut och kan skapa en känsla av otrygghet. Stockholms stad bedriver ett aktivt arbete med att minska nedskräpningen på gator och torg, samt i parker och grönområden. Åtgärderna består i att öka städningen och att med kampanjer och kommunikation förändra medborgarnas attityd och beteende beträffande nedskräpning och dumpning. Nya insamlingssystem provas och städning sker när människor ser. Nedskräpning bedöms vara en av de största källorna till mikroplast i miljön. Det är också det område där de mest kostnadseffektiva åtgärderna bedöms möjliga att genomföra.

Delmål:

2.1 Nedskräpningen i stadsmiljön ska minska

2.2 Nedskräpning i stadens vattenområden ska minska

Mål 3 Avfallshanteringen ska anpassas till människan

Avfallshanteringsystemen ska fungera bra för alla som bor och verkar i Stockholm. Hela hanteringskedjan ska präglas av en god arbetsmiljö, hänsyn till den omgivande miljön och till avfallslämnarna; från det att avfallet uppkommer, att man vet hur det ska sorteras eller hanteras, via insamlingen till att det slutligen omhändertas och behandlas. Redan innan avfall uppkommer ska förebyggande och återanvändning vara enkla och naturliga åtgärder.

De fyra delarna som behandlas under detta mål är:

- Kunskap och motivation
- Arbetsmiljö
- Tillgänglighet och användbarhet
- Effektiv och fossilfri logistik

Verksamheter har ansvar för att hantera sitt verksamhetsavfall korrekt. För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamlingssystemen. Inom fastigheten har fastighetsägaren ansvar för att det finns en väl fungerande och lättillgänglig avfallshantering.

Delmål:

3.1 Systemen för avfallshantering ska vara enkla, ha god tillgänglighet och vara trygga att använda

3.2 Systemen för avfallshantering ska erbjuda en god arbetsmiljö

3.3 Systemen för avfallshantering tar hänsyn till omgivande miljö

3.4 Systemen för avfallshantering medför en effektiv och fossilfri logistik

Mål 4 Avfallshantering ska vara en självklar del i stadens fysiska planering

Detta mål har en central roll för att avfallsplanens övriga mål ska kunna nås.

Utmaningarna för att få till en väl fungerande avfallshantering växer i takt med att stadens befolkning ökar och staden förtätas. Utmaningarna finns i hela kedjan, med start i fastigheterna där avfallet uppstår hos hushåll och företag, via insamlingssystemen och transporter, till de anläggningar som behövs för hantering av avfallet.

Ansvaret för att få till en fungerande avfallshantering är delat mellan många aktörer som exempelvis olika förvaltningar och bolag inom staden, fastighetsägare, byggherrar och markägare – både staden och privata. Det behövs samsyn och samarbete för att få till en god kvalitet på den avfallshantering som planeras, byggs och erbjuds. Med de många utmaningar som finns kan nya, innovativa och tidigare oprövade samarbeten, system och tjänster behöva testas och införas. Mobila system, samutnyttjande av mark eller lokaler och tillfälliga lösningar kan vara möjliga vägar framåt.

Delmål:

4.1 Avfallsaspekter vägs in i alla steg i stadsbyggnadsprocessen

4.2 Långsiktiga platser för etablering av avfallsanläggningar säkerställs

4.3 Publika system för återbruk och hantering av avfall ska kunna etableras på kommunal mark

4.4 Staden samverkar i att hitta hållbara lösningar för fastighetsnära hämtning av avfall

Åtgärder

Totalt är det 21 åtgärder som stadsdelsnämnderna ska genomföra under planperioden, dels som bidragande aktör och dels som huvudansvarig aktör med tonvikt på delansvarig. Åtgärderna berör olika områden såsom etablering och kommunikation av källsortering på populära platser, att minska matsvinn i stadens verksamheter, informationsinsatser om avfallsförebyggande och källsortering i stadens verksamheter samt etablering av systematiskt arbete för att minska användning av förbrukningsartiklar i plast och öka utsortering av verksamhetsavfall.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

En väl fungerande avfallshantering är en nödvändig del av samhällets infrastruktur. Alla som bor och verkar i Stockholm berörs av hur insamlingen och hanteringen av avfall fungerar.

Förvaltningen har tidigare lämnat synpunkter på förslag till avfallsplan för Stockholm 2025-2030 när det skickades på remiss under våren 2024, dnr FAR 2024/239. Förvaltningens synpunkter på det justerade förslaget till avfallsplanen som nu skickas på remiss är främst kopplade till åtgärder som lagts till eller där ansvar omfördelats och som rör nämndens egna eller gemensamma ansvar för avfallshanteringen.

Förvaltningen är positiv till avfallsnämndens förslag med dess ambition att förebygga uppkomst av avfall och gå från linjära till cirkulära konsumtionsmönster. De delmål och åtgärder som berör stadsdelsnämnder bedömer förvaltningen som möjligt att genomföra i samarbete med andra förvaltningar och bolag.

Flera av åtgärderna i avfallsplanen handlar om att stadens verksamheter ska förebygga uppkomst av avfall och att källsortera det avfall som uppkommer. Här ser förvaltningen att arbetet skulle vara möjligt att effektivisera genom att vidareutveckla konceptet *Hållbar äldreomsorg* inom samtliga verksamheter såsom förskola och social omsorg. Det finns också behov av centrala utbildningar och kommunikationsmaterial om avfallsförebyggande och källsortering i verksamheterna.

Det finns olika alternativa lösningar för att erbjuda lättillgängligt dricksvatten och förvaltningen föreslår att åtgärden *Succesivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden* breddas till att omfatta flera alternativ. Förvaltningen har tidigare satt ut vattenpollare i vissa parker där det är möjligt att dricka eller fylla en vattenflaska. Dessa är dyra att anlägga och installeras i parker i samband med större parkinvesteringar. Vidare har stadens vattentaxa höjts avsevärt vilket medför höga kostnader för stadsdelsnämnden och en utmaning med att bibehålla de vattenpollare som finns idag och en än större utmaning med att sätta upp nya. Utformningen av stadens taxa innebär samtidigt en möjlighet att styra utvecklingen i önskvärd riktning. Med en sänkt vattentaxa skulle det vara lättare att uppnå en ökning i antalet dricksvattenfontäner eller alternativa lösningar.

Införande av källsortering på populära platser kommer att medföra stora kostnader för stadsdelsnämnderna. Förvaltningen anser att det är angeläget att det avsätts ekonomiska medel för stadsdelsnämnderna för att möjliggöra måluppfyllelse enligt avfallsplanen och möta kommande lagstiftning. Förvaltningen anser också att det är viktigt att samordning sker mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna för att åtgärden ska genomföras på ett bra sätt. Det är fördel om sorteringskärlen ser likadana ut oavsett om det

är trafiknämnden, stadsdelsnämnderna eller annan nämnd som ansvarar och placerar ut kärLEN. För att uppnå en enhetlighet vore det bra om det finns ett gemensamt avtal som trafiknämnden och alla stadsdelsnämnder kan avropa från. Eftersom en del av kärLEN kommer att stå i parker är det viktigt att det är ett mindre fordon som hämtar sorterat material samt att alla fraktioner kan hämtas samtidigt för att minska antalet transporter.

Förvaltningen är positiv till att det skapas utökade möjligheter för stockholmarna att återbruka. Förvaltningen bedriver redan idag fritidsbibliotek som riktar sig till farstaborna. Där kan allmänheten låna fritidsutrustning.

Förvaltningen bedömer att ärendet innebär förbättringar för miljö och klimat med ökad cirkularitet, återbruk och återvinning.

Avfallsplanen bedöms kunna bidra positivt till att stärka stadens arbete med mänskliga rättigheter. I planen finns åtgärder där målet är att avfallshanteringen ska anpassas efter människan vilka bedöms ha en positiv effekt för alla invånare och särskilt för personer med funktionsnedsättning.

Förvaltningen föreslår att Farsta stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Fredrik Karlsson
T.f. stadsdelsdirektör
Farsta stadsdelsförvaltning

Johanna Löfvenius
Avdelningschef
Farsta stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Avfallsnämndens förslag till ny avfallsplan för Stockholm 2025-2030
2. Sammanställning av alla åtgärder och ansvariga, ändringar mellan utställning och slutversion, bilaga 1

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Fredrik Karlsson, Tf stadsdelsdirektör	2025-02-20
Johanna Löfvenius, Avdelningschef	2025-02-20